ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 14ης Δεκεμβρίου 2000 *

Στην υπόθεση C-99/99,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή U. Leanza, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον G. Castellani Pastoris, πρεσβευτή, επικουρούμενο από τον O. Fiumara, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Ιταλίας, 5, rue Marie-Adélaïde,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον F. P. Ruggeri Laderchi, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση, κυρίως, του κανονισμού (ΕΚ) 2815/98 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τα εμπορικά πρότυπα για το ελαιόλαδο (ΕΕ L 349, σ. 56), ή, επικουρικώς, των άρθρων 1 και 2, παράγραφοι 1 και 2, τρίτο εδάφιο, καθώς και 3, παράγραφοι 2, τρίτο εδάφιο, και 3, του ανωτέρω κανονισμού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. La Pergola, πρόεδρο τμήματος, M. Wathelet, D. A. O. Edward, P. Jann (εισηγητή) και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: S. Alber
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 2000, κατά την οποία η Ιταλική Δημοκρατία εκπροσωπήθηκε από τον O. Fiumara και η Επιτροπή από τον V. Di Bucci, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 17 Μαρτίου 1999, η Ιταλική Δημοκρατία ζήτησε, βάσει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ), την ακύρωση, κυρίως, του κανονισμού (ΕΚ) 2815/98 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τα εμπορικά πρότυπα για το ελαιόλαδο (ΕΕ L 349, σ. 56, στο εξής: προσβαλλόμενος κανονισμός), ή, επικουρικώς, των άρθρων 1 και 2, παράγραφοι 1 και 2, τρίτο εδάφιο, καθώς και 3, παράγραφοι 2, τρίτο εδάφιο, και 3, του ανωτέρω κανονισμού.

2 Ο προσβαλλόμενος κανονισμός εκδόθηκε βάσει του κανονισμού 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1915/87 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1987 (ΕΕ L 183, σ. 7, στο εξής: κανονισμός 136/66), και ειδικότερα με το άρθρο του 35α. Η διάταξη αυτή εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να θεσπίζει κανόνες εμπορίας, μεταξύ άλλων, και για το ελαιόλαδο. Κατά την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, οι κανόνες μπορούν να αφορούν «κυρίως την κατάταξη κατά ποιότητα, τη συσκευασία και την παρουσίαση». Κατά την παράγραφο 3 της ίδιας διατάξεως, οι κανόνες αυτοί θεσπίζονται «λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνικές ανάγκες της παραγωγής και εμπορίας καθώς και την εξέλιξη των μεθόδων για τον καθορισμό των φυσικοχημικών και οργανοληπτικών χαρακτηριστικών των προϊόντων που αναφέρονται (...)».

3 Ο προσβαλλόμενος κανονισμός ρυθμίζει τις ονομασίες προελεύσεως του ελαιολάδου που προορίζεται για τους καταναλωτές των κρατών μελών.

4 Το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του προσβαλλόμενου κανονισμού προβλέπει:

«Ο προσδιορισμός της καταγωγής του εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου και του παρθένου ελαιολάδου, που αναφέρονται στα σημεία 1α) και 1β) του παραρτήματος του κανονισμού 136/66/ΕΟΚ, στις συσκευασίες που προορίζονται για τους καταναλωτές των κρατών μελών ή στις ετικέτες των εν λόγω συσκευασιών, είναι προαιρετικός. Στην περίπτωση που ο εμπορευόμενος κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής, ο προσδιορισμός της καταγωγής επιτρέπεται μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.»

5 Το άρθρο 2 του προσβαλλόμενου κανονισμού ορίζει:

«1. Ο προσδιορισμός της καταγωγής, κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού, αφορά μια γεωγραφική ζώνη και μπορεί να αναφέρει μόνο:

α) μια γεωγραφική ζώνη της οποίας η ονομασία έχει καταγραφεί ως προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή ως προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/92

ή/και

β) κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού:

— ένα κράτος μέλος,

— την Ευρωπαϊκή Κοινότητα,

— μια τρίτη χώρα.

2. Με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων που εφαρμόζονται δυνάμει της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ, η σήμανση και η παρουσίαση της ένδειξης καταγωγής για τον τελικό καταναλωτή εμφανίζεται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.

Η ένδειξη της καταγωγής αναφέρεται στην συσκευασία ή στην ετικέτα της εν λόγω συσκευασίας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ, κατά τρόπο που να γίνεται ευκόλως αντιληπτή από τον τελικό καταναλωτή.

Κάθε αναφορά σε μια γεωγραφική ζώνη στη συσκευασία ή στην ετικέτα της εν λόγω συσκευασίας, θεωρείται ως προσδιορισμός της καταγωγής που υπόκειται στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, με την εξαίρεση:

— του ονόματος, του σήματος ή της επιχείρησης της οποίας η αίτηση καταγραφής υπεβλήθη πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999 σύμφωνα με την οδηγία 89/104/ΕΟΚ,

— του προσδιορισμού που γίνεται βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92.»

6 Κατά το άρθρο 3 του προσβαλλόμενου κανονισμού:

«1. Για το ελαιόλαδο το οποίο έχει προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη, ο προσδιορισμός της καταγωγής πρέπει να αναφέρεται σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92.

2. Ο προσδιορισμός της καταγωγής σε επίπεδο κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στις λοιπές περιπτώσεις εκτός εκείνων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αντιστοιχεί στη γεωγραφική ζώνη στην οποία παρήχθη ένα "εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο" ή ένα "παρθένο ελαιόλαδο".

Εντούτοις, στην περίπτωση μειγμάτων "εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου" ή "παρθένου ελαιολάδου" του οποίου ποσοστό άνω του 75 % προέρχεται από το ίδιο κράτος μέλος ή από την Κοινότητα, η υπερισχύουσα καταγωγή δύναται να αναφέρεται εφόσον ακολουθεί η ένδειξη "επιλογή (εξαιρετικά) παρθένου ελαιολάδου του οποίου ποσοστό άνω του (75 %) παρήχθη στο... (προσδιορισμός της καταγωγής)".

Κατά την έννοια της παρούσας παραγράφου, ένα εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο ή ένα παρθένο ελαιόλαδο θεωρείται ότι έχει παραχθεί σε μια γεωγραφική ζώνη, μόνον εφόσον το εν λόγω έλαιο παρήχθη από ελιές σε ελαιοτριβείο που βρίσκεται στην εν λόγω ζώνη.

3. Στην περίπτωση ενός εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου ή ενός παρθένου ελαιολάδου που έχει εισαχθεί από μια τρίτη χώρα, ο προσδιορισμός της καταγωγής πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις σχετικά με τη μη προτιμησιακή καταγωγή που αναφέρονται στα άρθρα 22 έως 26 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92.»

7 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται αντιστοίχως

— στην παράβαση και στην εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 35α του κανονισμού 136/66, 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/112/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1978, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση και την παρουσίαση των τροφίμων που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή καθώς επίσης και τη διαφήμισή τους (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 33), καθώς και των άρθρων 22 και 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1), και

— στην παράβαση και στην εσφαλμένη εφαρμογή της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ L 40, σ. 1).

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως

8 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή χρησιμοποίησε κατά τρόπο παράλογο και εσφαλμένο την εξουσία εκτιμήσεως που της παρέχει το άρθρο 35α του κανονισμού 136/66 όταν αποφάσισε ότι η καταγωγή σε επίπεδο κράτους μέλους ή της Κοινότητας ενός «εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου» ή ενός «παρθένου ελαιολάδου» πρέπει να προσδιορίζεται σε σχέση με τον τόπο παραγωγής του ελαιολάδου αυτού, ήτοι του τόπου όπου το ελαιόλαδο αυτό παράγεται. Η επιλογή αυτή έρχεται «σαφώς σε αντίθεση με την πολιτική που έχει υιοθετηθεί όσον αφορά το σύστημα προσδιορισμού άλλων προϊόντων».

9 Πρώτον, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το κριτήριο αυτό παραβιάζει την αρχή του εδαφικού συνδέσμου την οποία καθιερώνει, κατά την άποψή της, η κοι-

νοτική ρύθμιση σχετικά με την προέλευση των γεωργικών προϊόντων. Συναφώς, η Ιταλική Κυβέρνηση παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στην οδηγία 79/112, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ L 208, σ. 1), που συναρτά τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις με τον τόπο από τον οποίο προέρχεται το οικείο γεωργικό προϊόν, καθώς και στον κανονισμό (ΕΟΚ) 2392/89 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1989, σχετικά με τη θέσπιση των γενικών κανόνων για την περιγραφή και την παρουσίαση των οίνων και των γλευκών σταφυλιών (ΕΕ L 232, σ. 13), που διευκρινίζει στη δωδέκατη αιτιολογική του σκέψη ότι, όσον αφορά την ποιότητα του οίνου ή του γλεύκους, είναι καθοριστικές οι φυσικές συνθήκες του τόπου στον οποίο βρίσκεται ο αμπελώνας.

10 Δεύτερον, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι δύο λόγοι που προβάλλει η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την επιλογή του εν λόγω κριτηρίου στερούνται λογικής συνοχής.

11 Ο πρώτος λόγος, κατά τον οποίο οι τεχνικές εκθλίψεως επηρεάζουν την ποιότητα και τη γεύση των παρθένων ελαιολάδων, έρχεται σε αντίθεση προς όσα διαλαμβάνονται στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του προσβαλλόμενου κανονισμού, κατά την οποία οι γεωργικές χρήσεις ή οι τοπικές μέθοδοι παραγωγής ή ανάμιξης επηρεάζουν την ποιότητα και τη γεύση του ελαιολάδου. Εν πάση περιπτώσει, η καλλιέργεια του ελαιοκάρπου αποτελεί τη βασική φάση της διαδικασίας παραγωγής.

12 Ο δεύτερος λόγος που προβάλλει η Επιτροπή, κατά τον οποίο ο τόπος απολήψεως του ελαιολάδου συμπίπτει με τον τόπο συγκομιδής του ελαιοκάρπου, λόγω του ότι οι μεταφορές ελαιοκάρπου μεταξύ των χωρών είναι άκρως περιορισμένες, δεν ευσταθεί.

13 Τρίτον, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα μέτρα της Επιτροπής ελήφθησαν κατά παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/112 στο μέτρο που ενδέχεται να παραπλανήσουν τους καταναλωτές ως προς την προέλευση του ελαιολάδου.

14 Τέταρτον, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 3, του προσβαλλόμενου κανονισμού κακώς παραπέμπει στα άρθρα 22 έως 26 του κανονισμού 2913/92. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή του κριτηρίου που μνημονεύει το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού, ήτοι ο προσδιορισμός της καταγωγής του εμπορεύματος σε συνάρτηση με τη χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία μεταποίηση, ενδέχεται να καταλήξει στο να αρκεί η ανάμιξη ελαιολάδων διαφορετικών προελεύσεων που πραγματοποιήθηκε σε δεδομένο κράτος μέλος προκειμένου αυτή και μόνη η ανάμιξη να προσδώσει σ' ένα ελαιόλαδο την ονομασία προελεύσεως του κράτους αυτού.

15 Ευθύς εξαρχής, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά την επιδίωξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής, τα κοινοτικά όργανα απολαύουν διακριτικής εξουσίας και ότι ο δικαστικός έλεγχος πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση της πρόδηλης πλάνης, της καταχρήσεως εξουσίας ή του ζητήματος μήπως η οικεία αρχή υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως (απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, 138/79, Roquette Frères κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 313, σκέψη 25).

16 Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι αλυσιτελώς προσπαθεί η προσφεύγουσα να συναγάγει από τη νομοθεσία μια ενιαία έννοια της προελεύσεως των διαφόρων γεωργικών προϊόντων.

17 Ως προς το δεύτερο επιχείρημα, η Επιτροπή, αφενός, υπογραμμίζει τη σημασία της εκθλίψεως για την ποιότητα του ελαιολάδου. Αφετέρου, διαπιστώνει ότι η μεταφορά των ελαιοκάρπων, λόγω του ότι απαιτεί ορισμένες προφυλάξεις, είναι πολύ περισσότερο δαπανηρή από τη μεταφορά του ελαιολάδου που προήλθε από αυτούς τούτους τους ελαιοκάρπους. Επομένως, ο κίνδυνος να εισαχθούν ελαιόκαρποι μη προερχόμενοι από την Ιταλία προκειμένου να ληφθεί το ελαιόλαδό τους στα ελαιοτριβεία αυτού του κράτους μέλους, ώστε να λάβει την ονομασία προελεύσεως, είναι ασήμαντος. Εάν ωστόσο νέες συνθήκες οδηγούσαν στην ανάπτυξη των μεταφορών αυτών, η Επιτροπή διαβεβαιώνει ότι μπορεί να τροποποιήσει τον προσβαλλόμενο κανονισμό προκειμένου να αποτρέψει τις διαταραχές, που θα προέρχονταν από το γεγονός αυτό, στην αγορά εις βάρος των καταναλωτών.

18 Απαντώντας στο τρίτο επιχείρημα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός μνημονεύει τον τόπο απολήψεως μόνον για τα ελαιόλαδα των οποίων ως ονομασία προελεύσεως αναγράφεται ολόκληρο το έδαφος κάποιου κράτους μέλους ή της Κοινότητας. Συγκεκριμένα, η ποικιλία των κλιματολογικών συνθηκών, των γεωργικών μεθόδων και των ποικιλιών που καλλιεργούνται στα κράτη μέλη είναι τέτοιες ώστε τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να επηρεάσουν σαφώς τα χαρακτηριστικά του προϊόντος. Υπό τις συνθήκες αυτές, το να γνωρίζει ο καταναλωτής ότι ένα ελαιόλαδο παράγεται με βάση τους ελαιόκαρπους που προέρχονται από ένα κράτος μέλος δεν του παρέχει καμία πρόσθετη πληροφορία ως προς την ποιότητα του προϊόντος.

19 Ως προς το τέταρτο επιχείρημα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η παραπομπή στον κανονισμό 2913/92, που γίνεται με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του προσβαλλόμενου κανονισμού, αποσκοπεί αποκλειστικά στο να προσδιορίσει ποια είναι η τρίτη χώρα προελεύσεως στην περίπτωση των ελαιολάδων που προέρχονται από τρίτη χώρα.

20 Η Επιτροπή προσθέτει ότι το κριτήριο που επελέγη στον προσβαλλόμενο κανονισμό διευκολύνει τους ελέγχους. Ενώ ο αριθμός των ελαιοπαραγωγών είναι πολύ μεγάλος, ο αριθμός των ελαιοτριβείων, που υπόκεινται ήδη σε ένα σύνολο υποχρεώσεων και ελέγχων στο πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας, είναι πιο περιορισμένος.

21 Εκ προοιμίου, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, του προσβαλλόμενου κανονισμού αφορά μόνον τον προσδιορισμό της καταγωγής του «εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου» και του «παρθένου ελαιολάδου» σε επίπεδο κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

22 Πρέπει να επισημανθεί ότι ο προσβαλλόμενος κανονισμός εκδόθηκε βάσει του άρθρου 35α του κανονισμού 136/66. Κατά την παράγραφο 1 της διατάξεως αυτής, το Συμβούλιο εξουσιοδότησε την Επιτροπή να θεσπίσει κανόνες εμπορίας, μεταξύ άλλων, και για το ελαιόλαδο. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του αυτού άρθρου, η Επιτροπή, κατά τη θέσπιση των μέτρων αυτών με τη διαδικασία που αποκαλείται διαδικασία των «επιτροπών διαχειρίσεως», οφείλει να λαμβάνει υπόψη της «τις

τεχνικές ανάγκες της παραγωγής και εμπορίας καθώς και την εξέλιξη των μεθόδων για τον καθορισμό των φυσικοχημικών και οργανοληπτικών χαρακτηριστικών» των εν λόγω προϊόντων.

23 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Ιταλική Κυβέρνηση, ούτε το άρθρο 35α ούτε κάποια άλλη διάταξη του κανονισμού 136/66 εισάγουν άλλο περιορισμό στην εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά τον προσδιορισμό της καταγωγής των οικείων προϊόντων.

24 Η οδηγία 79/112 δεν περιέχει καμία σχετική ένδειξη. Ως προς τα ειδικά κριτήρια που καθορίζει ο κανονισμός 2081/92 σχετικά με τις γεωγραφικές ενδείξεις και τις ονομασίες προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων, τα κριτήρια αυτά αναφέρονται σε συγκεκριμένες και ομοιογενείς γεωγραφικές περιοχές και δεν μπορούν να αναχθούν σε γενικούς κανόνες, εφαρμοστέους ανεξαρτήτως της εκτάσεως και των διαφορών των οικείων ζωνών. Ομοίως, οι κανόνες που θέτει ο κανονισμός 2392/89, ως προς τους οίνους και τα γλευκά σταφύλια, καθορίστηκαν σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες ιδιότητες των προϊόντων αυτών και δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι τυγχάνουν γενικής εφαρμογής σε όλα τα γεωργικά προϊόντα. Συνεπώς, δεν είναι δυνατόν να αντληθεί από την κανονιστική ρύθμιση που επικαλείται η Ιταλική Κυβέρνηση μια γενική αρχή κατά την οποία η προέλευση διαφόρων γεωργικών προϊόντων πρέπει επιτακτικά και ομοιόμορφα να καθορίζεται βάσει της γεωγραφικής περιοχής στην οποία τα προϊόντα αυτά καλλιεργήθηκαν.

25 Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή διέθετε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της παρέχει το άρθρο 35α του κανονισμού 136/66, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως προκειμένου να θεσπίσει κανόνες σχετικά με τον προσδιορισμό της προελεύσεως του ελαιολάδου.

26 Όσον αφορά την εκτίμηση μιας περίπλοκης οικονομικής καταστάσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οσάκις, όπως εν προκειμένω, η Επιτροπή έχει σημαντική ελευθερία εκτιμήσεως, ο κοινοτικός δικαστής, κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της ασκήσεως της ελευθερίας αυτής, δεν μπορεί να υποκα-

θιστά την αρμόδια αρχή προβαίνοντας στις συναφείς εκτιμήσεις, αλλά οφείλει να περιορίζεται στην εξέταση του αν οι εκτιμήσεις αυτές ενέχουν πρόδηλο σφάλμα ή κατάχρηση εξουσίας (απόφαση της 25ης Ιουνίου 1997, C-285/94, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-3519, σκέψη 39).

27 Εν προκειμένω, η Ιταλική Κυβέρνηση δεν απέδειξε την ύπαρξη προδήλου σφάλματος ή καταχρήσεως εξουσίας. Οι λόγοι τους οποίους παρέθεσε η Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις του προσβαλλόμενου κανονισμού και επεξήγησε στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, προκειμένου να δικαιολογήσει την επιλογή του τόπου απολήψεως του ελαιολάδου για τον προσδιορισμό της προελεύσεως του «εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου» ή του «παρθένου ελαιολάδου», όταν η προέλευση αυτή αναφέρεται σε ένα κράτος μέλος ή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δεν στερούνται λογικής συνοχής.

28 Αφενός, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι ο τρόπος με τον οποίο το ελαιόλαδο εξάγεται από τον ελαιόκαρπο έχει μεγάλη σημασία για την ποιότητα του ελαιολάδου και ιδίως για τη γεύση του, το άρωμά του και το χρώμα του. Η Επιτροπή θεώρησε ότι το γεγονός αυτό είναι πιο σημαντικό από τις κλιματολογικές συνθήκες και το περιβάλλον του τόπου όπου καλλιεργούνται τα ελαιόδενδρα καθώς επίσης από τις διάφορες ποικιλίες των καλλιεργουμένων ελαιοδένδρων. Η εκτίμηση αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι τα στοιχεία αυτά ποικίλλουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο καθώς και εντός του ιδίου κράτους μέλους και ότι, ως εκ τούτου, τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να επηρεάσουν κατά τρόπο σαφώς προσδιορίσιμο τα φυσικοχημικά και τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά των ελαιολάδων του άρθρου 3, παράγραφος 2, του προσβαλλόμενου κανονισμού, ως προέλευση των οποίων αναγράφεται ολόκληρο το έδαφος κάποιου κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

29 Αφετέρου, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι διασυνοριακές μεταφορές ελαιοκάρπου είναι περιορισμένες, λόγω των δαπανών που απαιτούνται για τη λήψη ορισμένων προφυλάξεων προς αποτροπή σημαντικών αλλοιώσεων στην ποιότητα.

30 Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, δεν μπορεί να υποστηρίζεται ότι η επιλογή του τόπου απολήψεως του ελαιολάδου ως κριτηρίου για τον προσδιορισμό, σε επίπεδο κράτους

μέλους ή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της καταγωγής του «εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου» ή του «παρθένου ελαιολάδου» παραβιάζει τις απαιτήσεις της ορθής ενημέρωσης του καταναλωτή. Επιπλέον, όπως η Επιτροπή υποστηρίζει, το κριτήριο αυτό διευκολύνει σημαντικά τους ελέγχους.

31 Τέλος, η σύνδεση του κριτηρίου αυτού με το κριτήριο της «τελευταίας μεταποιήσεως ή ουσιαστικής επεξεργασίας», που προβλέπει το άρθρο 24 του κανονισμού 2913/92, δεν μπορεί να προκαλέσει τις καταστρατηγήσεις που προβάλλει η Ιταλική Κυβέρνηση. Πράγματι, η παραπομπή στον κανονισμό αυτό, που γίνεται με το άρθρο 3, παράγραφος 3, του προσβαλλόμενου κανονισμού, αφορά μόνον τον προσδιορισμό του τόπου που έχει επιλεγεί προκειμένου να καθοριστεί η προέλευση του ελαιολάδου που εισάγεται από τρίτη χώρα. Συνεπώς, προκειμένου να διατεθεί στο εμπόριο ως εμπόρευμα προερχόμενο από κράτος μέλος ή από την Κοινότητα, ένα «εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο» ή ένα «παρθένο ελαιόλαδο» πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, του προσβαλλόμενου κανονισμού.

32 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση και στην εσφαλμένη εφαρμογή των άρθρων 35α του κανονισμού 136/66, 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/112 καθώς και των άρθρων 22 και 24 του κανονισμού 2913/92 είναι απορριπτέος.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως

33 Η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, προβλέποντας στο άρθρο 2, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, του προσβαλλόμενου κανονισμού ότι τα σήματα για τα οποία η αίτηση καταχωρίσεως υποβλήθηκε πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999 δεν υπόκεινται στις διατάξεις του ανωτέρω κανονισμού, εφάρμοσε εσφαλμένως την οδηγία 89/104. Συγκεκριμένα, η εξαίρεση αυτή ενδέχεται να αφήσει ελεύθερο πεδίο σε πραγματικές καταστρατηγήσεις λόγω του ότι επιτρέπει την καταχώριση σημάτων μετά τη δημοσίευση του προσβαλλόμενου κανονισμού.

34 Κατά την Επιτροπή, μια καταχώριση σήματος που γίνεται με κακή πίστη πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999, με σκοπό την περιγραφή του προσβαλλόμενου κανονισμού, αντιβαίνει στο άρθρο 3 της οδηγίας 89/104 και είναι ως εκ τούτου παράνομη.

35 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι ο κίνδυνος καταχρηστικών καταχωρίσεων για το διάστημα από 24 Δεκεμβρίου 1998, ημερομηνία δημοσιεύσεως του προσβαλλόμενου κανονισμού, έως την 1η Ιανουαρίου 1999 είναι θεωρητικός, αν ληφθεί υπόψη, αφενός, η σύντομη διάρκεια του διαστήματος αυτού και, αφετέρου, η διάρκεια και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών που απαιτούνται για την καταχώριση ενός σήματος. Ελλείψει οποιασδήποτε αρχής εγγράφου αποδείξεως προσκομισθείσας από την Ιταλική Κυβέρνηση, ο απλός ισχυρισμός της ότι υφίσταται ο κίνδυνος αυτός δεν αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως πρόδηλου σφάλματος ή καταχρήσεως εξουσίας της Επιτροπής.

36 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην εσφαλμένη εφαρμογή της οδηγίας 89/104 πρέπει να απορριφθεί.

37 Δεδομένου ότι και οι δύο λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε η Ιταλική Κυβέρνηση προς στήριξη της προσφυγής της είναι αβάσιμοι, η προσφυγή της πρέπει ως εκ τούτου να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή διατύπωσε σχετικό αίτημα και η Ιταλική Δημοκρατία ηττήθηκε, επιβάλλεται να καταδικαστεί η Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

A. La Pergola